

LUNDS
UNIVERSITET

En redogörelse för uppkomsten av etnonationell identitet med utgångspunkt från världssystemteori

- Om varför och hur de assyriska/syrianska etnonationella
identiteterna skapas

Författad av: George Alajehji
Handledare: Steven Sampson

Sociologiska institutionen
Avdelningen för socialantropologi
Lunds universitet
Kandidatuppsats
SANK01 VT 2013

Abstrakt

Uppsatsen försöker ge en bild om assyrier/syrianers väg till en etnonationell identitet. Assyrier/syrianer är en kristen folkgrupp vars rötter är från Mellanöstern. Dock bor många av medlemmarna i Sverige och är koncentrerade till Södertälje. Efter bosättningen i Sverige räckte inte gruppens religiösa bakgrund för att etablera sig i landet. År av förtyck och diskriminering i ursprungsområdet resulterade i en underutveckling av identiteten. Det försatte assyrier/syrianer i ett nytt sökande efter identiteten fast nu i en ny kontext. Därmed etablerades nationerna och de antagonistiska förhållandena inom gruppen. Jag försöker ur ett världssystem teoretiskt och diaspora argument säga att deras sökande och händelseutvecklingen inom den kollektiva identiteten inte är en slump utan snarare en systematisk process inom världssystemet.

Nyckelord: Världssystem, nationalism, etnicitet, identitet och diaspora

1. Inledning, syfte och avgränsningar	4
2. Ett världssystematiskt perspektiv på etnonationalism	6
2.1 Hegemoni- och fragmenteringsprocesser	6
2.2 Moderna och traditionalistiska identiteter	8
2.3 Relationen till rötterna, diaspora perspektivet	9
2.4 Etnicitet som gränsdragningsprocesser.....	10
2.5 Stats- och etniskbaserad nationalism	11
2.6 Sammanfattning av teoretiska perspektiv och begrepp.....	12
3. Den religiösa och geografiska bakgrunden	13
4.1. Etnonationalismens förstadie	14
4.1.1 Ottomanska rikets fall	14
4.1.2 Migrationen till Europa	16
4.1.3 Multikulturalismens betydelse för etnonationell identitet	17
4.2 Fragmentering och omorientering - etablerandet av etnonationalism 18	
4.2.1 Religionens och språkets roll ur ett etniskt perspektiv.....	19
4.2.2 Identitets- och namnkonflikter	21
4.2.3 De assyriska och syrianska nationerna	22
4.2.4 Den unga generationens frigörelse; den nya traditionalismen	24
5. Diskussion och slutsatser	26
5.1 Förslag till vidare studier	28
6. Bibliografi	28
Böcker	29
Artiklar	30

1. Inledning, syfte och avgränsningar

Överallt i världen sker just nu konflikter mellan olika grupper i nationens namn. Mot bakgrund i etniska faktorer såsom språk och religion kräver kollektiva grupper rätten till autonomi och möjligheten att styra sig själva. Vissa grupper gör anspråk på eget landområde medan andra nöjer sig med att få rättigheter inom en redan befintlig stat. Den här uppsatsen handlar om folkgruppen assyrier/syrianer som började emigrera från Mellanöstern till Sverige under 1960-talet. Det är en kristen grupp som i Sverige har fått rätten att bevara sin kultur och sitt språk. Av medlemmar i gruppen sågs deras chanser att överleva i området obefintliga. Anledningen var deras kristna bakgrund i ett muslimskt styrt Mellanöstern. Kortsagt var chanserna att leva fria från förtryck och diskriminering, små i relation till rådande strukturer. Därför tog sig många till Europa och i synnerhet Sverige i hopp om att få tillfälle att fritt utöva sin kultur. År av förtryck i Mellanöstern och bosättandet i Sverige och möjligheten till bevarandet av sitt ursprung, försatte assyrier/syrianer i en identitetskris vars konsekvenser splittrade gruppen i två enheter, med tillhörande nationer, därav dubbelbeteckningen assyrier/syrianer. Den historiska antropologen James Cliffords diaspora perspektiv, menar att en grupp som delar historia om flykt och förtryck likt assyrier/syrianer, etablerar och anpassar sig på nytt beroende på de villkor dem omges av (Geertz 1994:307). Frågan är varför och hur de gör det?

När man ett antropologiskt perspektiv försöker begripa assyriers/syrianers nationella uppvaknade uppstår ett problem. Vilken teori tillämpas bäst på empirin? I det här fallet är det empiriska materialet i uppsatsen sekundärlitteratur om gruppen. Det ställer krav på mig som författare att vara aktsam i mitt urval av texter. Författarna Göran Bergström och Kristina Boréus diskuterar att reliabiliteten i samhällsvetenskapliga textstudier hänger på att studien i princip skall kunna göras om med samma resultat. Den skall vara transparent och grunda argumenten väl med hjälp av refererat i litteratur och citat (Bergström&Boréus 2005:35ff). Därför har jag enbart valt att använda mig av akademiska texter med tydliga litteraturanvisningar.

Ifråga om att öka förståelsen om diasporagrupperns anpassning av sin identitet kommer uppsatsen säga att etablerandet av etnonationell identitet delvis förutsätter världssystematiska processer. Villkoren som skapas för att organisera sig i etniskt

baserade nationer kan bero på nedgångar i hegemoniska centrum enligt Jonathan Friedman. En kompletterande bild i Geertz mening säger också att grupper i diaspora inte enbart definieras av relationen till starka centrum. Jag skall försöka argumentera för att inget av de båda perspektiven utesluter varandra. Vikten av etniska faktorer där det gemensamma språket, historien och ursprunget blir etnonationella gruppens främsta identitetsmarkörer när de skall etablera sig i en ny kontext. Dessa ter sig lika fasta som förhandlingsbara inom assyriers/syrianers identitet. Deras nationer är föreställda i Benedict Andersons mening liksom att de etniska förhållandena kring dem är socialt kommunicerade enligt Fredrik Barths och Thomas - Hyllands-Eriksens uppfattning. Den etnonationella identiteten befästes under 1970-tal och framåt. Därför är det rimligt att avgränsa studiens tid fram till 1990-talet. Ytterligare en avgränsning finns i användandet av gruppens benämning assyrier/syrianer. När jag skriver dubbelbeteckningen syftar jag till hela gruppen. Likaså när jag bara skriver ”gruppen”. Däremot menar jag varje falang för sig när jag skriver ”assyrier och syrianer”.

Dispositionen i studien är upplagd så att teorier och begrepp presenteras i början. Därefter kommer en kort historik om religiös bakgrund och gruppens situation i det Ottomanska riket. Sedan kommer i kronologisk ordning konflikter i rikets upplösnings fas och uppbrottet från området liksom återetableringen i Sverige. Därefter tar en diskussion vid med tillhörande slutsatser och förslag till vidare studier. Syftet med uppsatsen är att alltså försöka visa hur och varför etnonationella identiteter konstrueras och etableras i samband med emigration från ursprungsområde.

2. Ett världssystematiskt perspektiv på etnonationalism

Innan jag går vidare med att definiera och diskutera etnicitet och nationalism var för sig behöver begreppen sättas in i ett bredare förändringsperspektiv. Jag vill därmed ge begreppen dess globala kontext. Antropologen Stanley J. Tambiahs definition av etnonationalism är följande:

What I call etnonationalism relates to the generation of regional or sub national reactions and resistances to what is seen as an over-centralized and hegemonic state and their drive to achieve regional and local sociopolitical formations (Tambiah 1996:128ff).

Etnonationalism är med andra ord ett sätt för grupper att hävda sig själva genom att sätta sig emot rådande ogynnsamma förhållanden för dem. Den motsätter sig den övergripande ordningen och föds ur oegentligheter på en plats utan att begränsas till den. Etnonationalism är en politisering av etnicitet. Med hjälp av etniska markörer kräver eller förhandlar grupper till sig rättigheter å gruppens vägnar. Etnonationalism vill jämna ut historiska orättvisor och på så sätt utmana ”hegemonic-state”, alltså den övergripande maktapparaten (staten, andra hierarkier osv.) som anses ha orsakat orättvisorna (Tambiah 1996:128ff). I denna uppsats kommer jag belysa hegemoniprocessen och dess motsats: fragmenteringsprocessen ur världssystemets teori.

2.1 Hegemoni- och fragmenteringsprocesser

Historiska sociologen Immanuel Wallerstein ses som grundare till världssystemets teorin. Antropologen Jonathan Friedman är en av personerna som utvecklat teorin inom antropologin. Teorins grundantagande är att den nuvarande kapitalismen bygger på en ojämn balans mellan hur kapitalet är fördelat, vilket delar upp världen i ekonomiska centrum och periferier (Barnard och Spencer 2002:566). Ett världssystem är enligt Wallerstein ”en rumslig/tidslig zon som innefattar flera politiska och kulturella enheter, ett område som bildar ett integrerat område av verksamheter och institutioner som lyder vissa systemiska regler” (Wallerstein 2004:36). Ur ett världssystem perspektiv är världen redan globaliserad i samband med det nuvarande kapitalistiska systemets födelse under 1500-talet (Wallerstein 2004:11).

Centrum och periferi förhållanden konstitueras av hegemoni och fragmenteringsprocesser. Friedman anser att begreppet hegemoni är besläktad med homogenitet. Både begreppen syftar till att beskriva processer som för in människor i en hierarki där tidigare förhållning till den egna identiteten löses upp och assimileras in den hierarkiska ordningen (Friedman 1994:236). En hegemonisk tid kännetecknas i världssystemet av en hierarki vars centrum och periferi är tydliga. Relationerna mellan centrum och periferi baseras på att kapitalet färdas från periferierna till dess centrum. Det rör sig om förflyttning av kapital och resurser som t.ex. råmaterial, arbetskraft etc. I centrat omvärderas och återinsätts kapitalet och resurserna för vidare investeringar som gynnar inhemsk produktion och konsumtion. Nedgången i systemet uppstår när kapitalackumuleringen uppnått en gräns och den egna produktionen blir dyrare. Istället börjar centrum exportera kapital till enskilda områden inom systemet. Inom centrat produceras det mindre och konsumtionen ökar allt mer till följd av att staten dras med underskott. När den totala ackumuleringen i periferin överstiger centrats börjar en nedgång i hegemonin och den utsätts för konkurrens. En överhängande kris/konkurrens i ekonomin är också de första tecknen på nedgång inom hegemonin. Det skapar fragmentering som löser upp tidigare rådande hierarki och på sikt också en återcentralisering (Friedman 1992: 331-34, Friedman 1994: 21) Friedman poängterar att fragmentering är en process som löser upp tidigare relationer medan den skapar ordning i något annat som uppstår. Återetableringen syftar till skapa en ny ordning i den meningen att individen förlitar sig på att nya gränsmekanismer upprätthålls oberoende av det större systemet i övrigt. Ordningen betraktas hjälpa individen att inte hamna i en desperat situation p.g.a. förlusten av en tidigare identitet (Friedman 1994:250)

Enligt Friedman har det sedan 1970-talet iakttagits en nedgång västvärldens hegemoni och nya centrum växer i östra Asien (t.ex. Kina). Han menar att skiftet till identitetspolitik och den minskade förmågan för stater att assimilera medborgare visar på att decentraliseringen fortgår. En nedgång i hegemonin fragmenterar den tidigare hierarkiska ordningen. Under den här perioden händer det att grupper vill bryta sig ur sin egen position och sträva efter erkännande eller autonomi. Enligt Friedman kan rörelserna ta etniska, nationalistiska eller regionala uttryck. Denna polariseringsprocess är inte orsaken till nedgången i systemet. Utan globalt sett handlar det om att centrum inte längre kan ackumulera tillräckligt mycket kapital.

Kostnaderna skenar iväg och i takt med att den hierarkiska decentraliseringen fortgår så reser sig nya centrum. Enligt Friedman kan fragmenteringen öka konkurrensen mellan olika grupper och uttrycka sig våldsamt om resurserna inte räcker till (Friedman 2003:746). Friedmans makroteori kommer i uppsatsen användas för att försöka visa sambanden mellan hegemonins nedgång och etnonationalismens uppgång. Inom världssystemet uppstår också olika identitets förhållanden beroende på resursernas riktning mellan centrum och periferi. Nedan kommer en redogörelse för vilka typer av identiteter som kan uppstå.

2.2 Moderna och traditionalistiska identiteter

När centrum expanderar ökar förutsättningarna för kulturell homogenitet som baserar sig på elitens identitet inom systemet. Identiteten ur Friedmans perspektiv skapar meningar och uppfyller olika syften i tillvaron beroende på nedgång eller uppgång i systemet (Friedman 1994:82ff). I perioder av nedgång tjänar inte längre den dominerande moderna identiteten dess syfte. Detta gör att människor börjar söka alternativa kulturella identiteter som innan dess var antingen förtryckta eller åsidosatta, till förmån för en annan härskande identitet. (Friedman, 1994:38ff). Med modern identitet menar Friedman att individen är i ständig rörelse vilket innebär en konstant ackumulation av jaget. Friedman poängterar att ackumulationen av jaget medför att ständigt sträva efter t.ex. kunskap och erfarenhet. Han menar att modernism försätter människan i ständig rörelse. Därmed handlar modernism om självutvecklande och få fixerade identifikationer. Den kulturella tillhörigheten är svag om man bortser från att individen tillhör en statsenhet där den sociala identiteten färgas av den gemensamma kulturen. Traditionalism uttrycker en reaktion på identitetsutrymmets modernistiska pol. En mer kulturellt präglad identitet blir tydligare när det sker nedgång i systemet. Därmed behöver grupper och individer en kontroll över deras liv som annars riskerar förlusten över det. Den fixerar identiteten till former av etniska och/eller traditionella markörer. En ny förhållning till sin identitet innebär att vilja återgå till traditionella former av identifieringar (Friedman 1994:91-93).

När Friedman refererar till traditionella syftar han till religiösa och etniska faktorer. Den moderna individuella frigörelsen kan övergå till behovet av att tillhöra en grupp

baserad historiska och språkliga identiteter. Det betyder att individen underkastar sig en fixerad liksom tydlig ”naturlig” identitet så som etnicitet utgör sig för att vara (Friedman, 1994:191, 228). Friedman menar därför att den sociala identiteten kan få en mer etnisk och kulturell prägel och att sökandet efter rötterna blir centrala eftersom individens/gruppens behöver finna sig tillrätta under de nya omständigheterna (Friedman, 1994:38ff). Meningen skapas utifrån kulturens regler som blir en vägledare i personens handlingar och uppfattningar om sig själv i världen(Friedman 1994:92). Användningen av de moderna och traditionella polerna inom världssystemet kommer försöka visa hur assyrisk/syriansk identitet konstrueras inom systemet beroende på vilka förutsättningar som skapas för undersökningsgruppen. I nästa sektion kommer en presentation av diaspora begreppet vilket kommer fungera som ett komplement till Friedmans teori.

2.3 Relationen till rötterna, diaspora perspektivet

Diaspora kan ses som ett folks förskingring från ett ursprungsland. En grupp som befinner sig i diaspora har antingen ett riktigt eller symboliskt hemland som de refererar till. Oftast finns en vision om ursprung/rötter eller att återvända till hemlandet. Diaspora innehåller också inslag av lidande, förskingring och anpassning (Clifford 1994:306). Cliffords syn på diaspora argumenterar för att begreppet inte kan förstås enbart som en produkt av national-stats politik eller global kapitalism. Diaspora kritiserar de två föregående strukturerna men formas och begränsas av dem (Clifford 1994:302). Varför diaspora överskrider kapitalism och nationalstatspolitik beror på dess över 2000-åriga relation med den judiska diasporan Beroende av grupperns möjligheter eller hinder att uttrycka sin identitet historiskt sett brukar dem ”wax and wane diasporism” (Geertz 1994:306) Grupper i diaspora går inte att assimilera enligt Clifford. Så länge det finns en länk med en annan plats eller ursprung upprätthålls den kollektiva identiteten av det gemensamma historiska narrativet. Däremot består diaspora enligt Clifford av ”roots and routes”. För att kunna leva/anpassa sig i ett land behövs ett inslag av rötter/ursprung och på så sätt skapas vägar där diaspora grupper existerar innanför landet. Att vara i diasporan innebär alltså att politiskt försöka förankra sig lokalt, som en egen gemenskap. Man använder historiska argument om förskingring och ursprung för att definiera det lokala vilket innebär att både anamma och motstå lokala strukturer (Clifford 1994:

307ff). Användningen av diaspora kommer således användas för att försöka ge en tydligare och kompletterande bild till Friedmans teori som ju förhåller sig till makrostrukturerna. Nedanför kommer ett perspektiv på etnicitet som ett sätt distinktioner kan upprätthållas på.

2.4 Etnicitet som gränsdragningsprocesser

Antropologerna Thomas Hylland Eriksen och Fredrik Barth beskriver den grundläggande innebörden av termen etnicitet som att göra skillnad på "Oss och Dem". Vidare menar Barth och Hylland att Etnicitet utgörs av sociala relationer och uppstår i kommunikationen med andra (Barth 1969:12 Hylland- Eriksen 1998:22). Förhållandet mellan medlemmarna i varje läger är av den typen att var och en uppfattar sig själv som kulturellt "olik" den "andre" (Hylland-eriksen 1998:28)

Barth anses vara grundaren till denna syn på etnicitet. Hans argumentation mot en föråldrad syn på begreppet som säger att sociala grupper eller stammar utvecklar sina värden eller särdrag isolerade från andra (Barth:1969:11). Ur Barths perspektiv utgörs etnicitet av gränsdragningsprocesser. Fokus på gränser innebär inte att studera vad en grups egenskaper består av, utan snarare hur gruppen går till väga för att upprätthålla dessa skiljelinjer. Hylland- Eriksen skriver om Barths teori att förhållandet mellan etniska grupper bestäms och visas genom gränser. På så sätt är deras teori relationell och essentialiserar inte etnicitet som något "statisk". Den är också process baserad i och med att gränsen i sig är en produkt av sociala förbindelser vars mening skiftar med tiden (Hylland Eriksen 1998:53).

Barth menar också att det inte finns några "objektiva" (religion, språk, blodslinje osv.) observerbara gränsförhållanden utan att enbart subjektiva skillnader som grupper tillskriver sig själva. Hylland-Eriksen menar att denna syn är kontroversiell och tar inte historiska processer på allvar. Hylland-Eriksen anser istället att etnicitet bygger på en dikotomi vars..."gruppstillhörigheter och lojaliteter bekräftas och förstärks genom stereotypisering och artikulering av konflikter och konkurrens..." (Hylland-Eriksen 1998:39). Därmed anser han att etniciteter varken är "*rent tillskrivna eller rent uppnådda: de är bådadera*" (Hylland- Eriksen1998:76). Enligt sociologerna

Gerard Delanty och Krishan Kumar bör etnicitet i denna bemärkelse ses som en sammansättning av politisk och ekonomisk konkurrens för resurser, liksom att religiösa och språkliga faktorer fungerar som kulturella medel i konkurrensen (Whetherell §Mohanty 2010:12). Den politiska aspekten av etnicitet går att se i ljuset av nationalism. Nedan följer en sektion om hur det går att resonera kring den aspekten.

2.5 Stats- och etniskbaserad nationalism

Gerard Delanty och Krishan Kumar anser att:

Nationalism may be defined as an ideological movement for the attainment and maintenance of autonomy, unity and identity on behalf of a population some of whose members deem it to constitute an actual or potential 'nation' (Delanty§Kumar2009:12).

Nationen enligt Benedict Anderson "...är en föreställd politisk gemenskap – och den föreställs som både i sig begränsad och suverän". Den föreställs för att de flesta anhängarna inte kommer träffa varandra, men ändå se sig själva delaktiga en gemenskap som är djup och broderlig. Nationen begränsar sig till sina anhängare liksom att den betraktas suverän i relation till andra nationer vilka har formats under historiens gång (Anderson 1991X:21ff). Det finns två typer av nationalism. Det ena perspektivet argumenterar för att en nation är statsbaserad och kommer att lösa upp pre moderna alltså etniska och traditionella band. En statsbaserad nationalism utgår från principen att ju mer kontakt grupper har med varandra desto mer kommer deras ursprungliga band lösas upp och istället smälta in i den breda massans kollektiva rörelser, majoritetsfolkets kultur. Det är staten som skall ha huvudansvaret att assimileringen sker. Staten, menar Hylland-Eriksen är en politisk byråkrati som har makten över folket som bor och lever innanför dess gränser (Hylland-Eriksen 1998:137). Den statsbaserade nationalismen lägger fokus på medborgarkultur och menar att alla individer ska gå under en "stor" gemensam kultur, även personer som är invandrade. Teorin syftar till att assimilera sina medborgare. Kritiker till den statsbaserade nationalismen hävdar det motsatta, och säger istället att nationer är konstruerade av en etnisk majoritetsgrupp. (Delanty§Kumar2009:2).

Etnicitetsperspektivet framhåller att nationen baseras på etnicitet och styr människors uppfattning om relationen till deras rötter. Enligt Delanty och Kumar ger detta perspektiv en känsla av tillhörighet och delaktighet när nationen kommer på tal. Utan

hjälp av etniska markörer och kulturella resurser avtar det nationella byggandet och kan istället leda till splittring och nedgång i konstruktionen. Det här perspektivet och det statsbaserade är politiska. Dock vill etnisk baserad nationalism lyfta fram den ”etniska historien” som t.ex. innefattar förfäderna, traditionerna och religionen. Den etniskt baserade nationalismen framställs som mer ”naturlig” i kontrast till det statsbaserade perspektivet som menar att ”medborgarkultur” bygger på valfri delaktighet till skillnad från det etniska perspektivet som menar att individen ”föds” in i en etnicitet (Delanty&Kumar2009:3). Dock resonerar Hylland-Erikson att ”en nationalistisk ideologi är en etnisk ideologi som kräver en stat å en etnisk grups vägnar”. I förhållandet till invandrade grupper menar Hylland-Eriksen att vissa grupper strävar efter att bli helt politiskt oberoende, medan andra grupper vill ha rättigheter i en redan befintlig stat (Hylland-Eriksen 1998:148ff).

2.6 Sammanfattning av teoretiska perspektiv och begrepp

- Etnicitet är gränsdragningsprocesser. De är inte statiska utan kan förhandlas fram beroende på hur konkurrens eller konflikter tar sin form. Religion och språk etc. kan fungera som medel vid konkurrens och gränssättningar.
- Nationalistisk ideologi har två sidor, en etnisk och en statsbaserad. Båda varianterna syftar till att försöka skapa enighet genom att föreställa sig gemenskapen. Hylland-Eriksen går en medelväg och menar med sitt argument att nationalism är en etnisk ideologi där nationsbyggande hämtar kulturella attribut och inspiration av historien om sitt ursprung. För invandrade befolkningar finns det nationella ideologier som vill ha total frigörelse medan andra på etniska grunder, nöjer sig med rättigheter inom staten de har anlänt till.

Etnonationalism kan framförallt ses som en reaktion mot ogynnsamma förhållanden när det sker en nedgång i världssystemet. Det är ett sätt för folk att bryta sig ur tidigare strukturer. Världssystemteorin belyser denna situation utifrån ett kapitalistiskt perspektiv och menar att förändrade förhållanden mellan centrum och periferi kan ge förutsättningar för motståndet. När en nedgång börjar i ett centrum skapas också förutsättningar för andra identiteter än dem härskande. Det kapitalistiska identitetsutrymmet går från att individen är lösare knuten till en kultur till att mer eller

mindre behöva ha en kulturell identitet. På så sätt minskar riskerna att förlora kontrollen över sin tillvaro.

Diaspora överskrider centrum och periferi förhållanden, men formas av dem, Att leva i diaspora kan ses som ett sätt att försöka förhandla sina lokala villkor genom att relatera till ett hemland eller ursprung som inte längre finns men som högst sannolikt används i identitetsformandet. På så sätt ökar chanserna att inte försvinna som grupp, men däremot omstruktureras i relation till den nya platsen som man anländer till. I nästa kapitel börjar analysen om vägen till och etablerandet av etnonationalism för assyrier/syrianer. Men först en kort genomgång av historiska, religiösa och geografiska faktorer som uppsatsen tar avstamp ifrån.

3. Den religiösa och geografiska bakgrunden

Den religiösa, kristna identiteten för assyrier/syrianer har alltid fungerat som en övergripande identitetsfaktor. Framförallt eftersom det ottomanska riket delade in sin befolkning utefter religiös tillhörighet. Assyrier/syrianer var i förhållande till de övriga muslimska invånarna i riket en minoritet. Alla invånare delades in i olika ”millet” (församlingar enbart baserade på religiös bakgrund) och underordnades det muslimska styrelseskicket ”Ummah”. Systemet kategoriserade människor som antingen muslimer eller kristna. Det segregerade människor och möjligheterna att vara något annat än sin trosuppfattning var därmed små (Atto 2011:14). Religionshistorikern Göran Gunner skriver att assyriers/syrianers låga antal och tro medförde konsekvenser för kristna. De beskattades hårdare i utbyte mot skydd och en viss autonomi. I själva verket blev kristna andra gradens medborgare och systematiskt diskriminerande eftersom den religiösa friheten medförde begräsningar för personer i gruppen (Gunner 2005:46).

Gunner skriver att assyrier/syrianer är uppdelade i två kyrkliga tillhörigheter. Assyrier/syrianer bekänner sig till den syrisk-ortodoxa (också kallad jakobitiska) kyrkan och Österns assyriska kyrka (också kallad nestoriansk). Geografiskt sträcker sig kyrkorna mellan öst (Österns kyrka) och väst (syrisk-ortodoxa kyrkan) i Mellanöstern. Historiskt sett har geografiska områdena sträckt sig igenom nuvarande Turkiet, Syrien, Irak, Libanon, Egypten, Jordanien och Palestina. De olika

kyrkostiften som finns i Mellanöstern ger en indikation på den geografiska spridningen idag. Gunner skriver att ” I Irak finns biskopar i Baghdad, Mosul, och Bartellah i norr, i Turkiet i Midyat, i Syrien i Hasseke, Aleppo och Homs och vidare i Beirut och Jerusalem.” (Gunner 2005:38ff).

Enligt den kyrkliga indelningen betraktas i vanliga fall assyrier tillhöra Österns kyrka och syrianer den syrisk-ortodoxa kyrkan. Dock har kyrkotillhörigheten för assyrier/syrianer i Sverige kommit att handla om den syrisk-ortodoxa kyrkan. Det är inte utan slump enligt Gunner. Människor använder beteckningarna på olika sätt mot bakgrund i personens användning av benämningarna (Gunner 2005:43). Nästa kapitel kommer utveckla hur den religiösa identiteten bryts upp i relation till händelser som går att placeras i ett världssystem och diaspora perspektiv.

4.1. Etnonationalismens förstadie

I detta kapitel skall jag försöka visa att assyrier/syrianer formas av både diaspora och rörelser i världssystemet. Det är en historisk genomgång som fokuserar på de globala strukturerna ur ett makro-likasom diaspora perspektiv. Det finns fyra övergripande samband jag kommer ta upp i det här avsnittet. Det första sambandet handlar om separationen från det ottomanska riket (den Turkiska republikens födelse), det andra är arbetskraftsinvandringen till Europa, det tredje om tiden då svenska lagen om multikulturalism trädde i kraft och slutligen det fjärde sambandet handlar om ”namn-identitetskonflikten” som är en fördjupad identitetskris inom undersökningsgruppen. Namn- identitetskonfliktens karaktär och konsekvenser kommer jag tillägna ett helt kapitel åt.

4.1.1 Ottomanska rikets fall

Friedman skriver att: ”Self-definition does not occur in a vacuum, but in a world already defined.” Han poängterar att det förflutna, alltså det historiska, påverkar nuet. Båda grupper eller samhällen konstruerar sin egen uppfattning om dem själva genom att ta hänsyn till historiska händelser. Detta är ett led i identitetsskapandet. En nedgång i systemet medför att tidigare förtryckta eller åsidosatta grupper får möjlighet att synas historiskt i litteratur etc. (Friedman 1994:117ff). Deniz, Attos och

Björklunds avhandlingar kan ses som akademisk litteratur skriven i en period av nedgång i den västerländska hegemonin som började under 1970-talet. I fallet med assyrier/syrianer går det historiskt sett att se tendenser till etnonationalism redan så tidigt som under ottomanska rikets sista dagar (perioden kring 1800-talet) och republiken Turkiets födelse (runt 1900-talet början). Deniz skriver att den assyriska/syrianska skapandet av nationen har sitt ursprung i förändrade politiska relationer i Ottomanska riket. Förändringen innebar en annan syn på hur riket styrdes. Inom milleten liksom utanför dem rådde allmänt oense om maktens fördelning. (Deniz 2001:173)

Deniz diskuterar att den ökande urbaniseringen i det ottomanska riket resulterade i att individer gjorde sig fria från tidigare lokala religiösa och familjebaserade relationer. Samtidigt fick idén om nationalitet fäste i folks medvetande och resulterade senare till det ottomanska rikets splittring. Influenser om nationalism och nationstillhörande kom från 1700-talets europeiska idéer om nationalism. Till exempel försökte det ottomanska styret nationalisera riket; alla folken skulle ha en gemensam ottomansk identitet utan att försöka ta hänsyn till olika gruppers religiösa, etniska eller anspråk på regional makt. De ökade istället motsättningarna eftersom dem styrande var muslimer och bidrog till att kristna upplevde sig som marginaliserade i rättighets- och frihetsfrågor (Deniz 2001:174ff). För att motverka styrets nationalisering använde sig undersökningsgruppen av krav på att använda sitt språk i undervisning etc. och skapade sin egen historia. Historieskapandet var ett led i att positionera sig mot nationaliseringen. Att ha en historia innebar ur en politisk synvinkel ett sätt att skaffa historiska ledare, hedra och fira sig själv som folk. Nationalisterna skapade sin historia när den inte fanns och mobiliserade sina anhängare med det historiska argumentet (Deniz 2001:176).

Atto och Deniz menar att assyriernas/syrianernas förtryck förvärrades när rebellgruppen ”Ungturkarna” tog makten. Under rikets upplösningsfas revolutionerade dem mot den gamla sultanen. De ville homogenisera rikets folk utefter premisserna att nationalstaten skulle bestå av en kultur, en religion, och ett språk. Deras vision var att modernisera, och sekularisera landet genom att skapa en statsbärande nationalism med ett folk och dess territoriala gränser (Deniz 2001:130). Kristna befolkningar som assyrier/syrianer var ett hinder för deras mål. Det var en av

anledningarna till att ”ungturkarna” 1914-1918 begick folkmord på assyrier/syrianer. Antalet assyrier/syrianer sjönk med två tredjedelar. 1923 tog ”ung turkarna” med Mustafa Kemal i spetsen över makten och bildade den Turkiska republiken. Atto anser att de var dolkstöten för assyrier/syrianers fortsatta bosättning i området. Hon menar att perioden som följde startade en våg av turkifiering av icke-muslimer. Trots att Turkiet grundades som en sekulär stat blev islam en huvuddel av att vara Turk. Därmed blev det svårare för assyrier/syrianer att leva i landet. Turkifieringen ledde exempelvis till att kristna grupper inte fick arbeta inom statliga institutioner och därmed ingen möjlighet att påverka sin situation. Däremot kunde de framgångsrikt delta inom handeln och tjänster i relation till den (Atto 2011:100).

Geertz skriver diaspora grupper motsätter sig historiska herravälden eller religioners utbredning och makt över folket som anses ha förtryckt och fördrivit dem till förskingring (Geertz 1994:311). I assyrier/syrianers kollektiva minnen är just perioden kring Turkiets födelse och ottomanska rikets fall en tid av förtryck vilket resulterat i fördrivningen från ursprungsområdet. Sett från Friedmans perspektiv finns det ett samband med ekonomisk uppgång i Europa som också bidrog från emigrationen från ursprungsområdet.

4.1.2 Migrationen till Europa

Atto skriver vidare att situation för assyrier/syrianer inte gav dem en annan möjlighet än att emigrera för att undkomma turkifieringen. Assyrier/syrianer tog sig till Europa på tre olika sätt med start på mitten av 1960-talet. Det ena var som arbetskraft, det andra som flyktingar och det tredje som anhöriginvandring. Hon menar att det primära syftet med dessa tre sätt var att ta sig från Turkiet och syftade till att finna en ny plats att bosätta sig på (Atto 2011:144ff). Ur Friedmans perspektiv går det att finna följande teori som kan relatera till gruppens migration från deras geografiska område jämsides med förtrycket i hemlandet. Under 1960-talet blomstrade den europeiska ekonomin p.g.a. USAs kapitalexport till Europa (Friedman 1994:54). Det följde en period av tillväxt i väst-tyska tillverkningsindustrin som därmed behövde arbetskraft utifrån. Arbetskraft exporterades från periferin Turkiet till centrumet, Europa. Bland de många turkiska arbetarna var många assyrier/syrianer. Björklund skriver att assyrier/syrianers migrations mönster skiljde sig på tre sätt i jämförelse till övriga turkar. För det första var det nästan 40 % av den assyriska/syrianska befolkningen

som migrerade från Tur-Abdin (ett av huvudområdena de kommer ifrån och där rekryteringen delvis skedde). För det andra rörde sig fler assyrier/syrianer vidare från Västtyskland till Sverige, eftersom invandringen Västtyskland stoppades. För det tredje så bromsades inte assyrier/syrianers migration till Europa efter invandringsstoppet 1974 utan snarare ökade den i form av fler asylsökande till Sverige (Björklund 1980:64ff). Björklund diskuterar vidare att den assyriska/syrianska invandringen inte avstannade trots att Sverige gick in i en lågkonjunktur sent 1970 – tal (Björklund 1980:149).

4.1.3 Multikulturalismens betydelse för etnonationell identitet

Friedman ser en början på nedgång i den europeiska hegemonin under samma period. Han menar att: "Mass migration in conditions of the decline of a homogenizing modern identity has led to increasing ethnification of national social space and increasing ethnic conflict." (Friedman 1994:233) Enligt Deniz var Sverige under den här perioden ett land med en låg utomeuropeisk invandring trots att landet hade en stark industriell sektor och var i behov av arbetskraft. Svenska staten förde vid den här tiden en assimileringpolitik som syftade till att göra "svenskar" av invandrare. 1975 skedde dock ett skifte i politiken. Sverige drev igenom en lag som gav förutsättningar för invandrare att integreras på lika villkor som svenskar. Deniz skriver att: "jämlikhetsmålet åsyftade en strävan att upprätta samma rättigheter och skyldigheter för svenskar och invandrare, bl.a likvärdiga möjligheter att behålla och utveckla sin ursprungskultur och sitt språk" (Deniz 2001:203ff). Friedman menar att nedgången har skapat förutsättningen för den här formen av multikulturalism (Friedman 1994: 237). Det är ett steg i att etnifiera staten vilket ökar etniska konflikter mellan grupper. I praktiken skapar lagen motsättningar på två plan. Den första mellan assyrier/syrianer och svenskar och den andra inom gruppen.

Björklund skriver att det uppstod konflikter rätt omgående vid den tiden då assyrier/syrianer kom till Sverige. Från ett myndighetsperspektiv möttes gruppen av å ena sidan en generositet baserad på lagen från 1975 om valfrihet och delaktighet. Å andra sidan försökte samma myndigheter begränsa invandringen eftersom det väckte starka reaktioner från svenskar. Den var problematisk från svenskt håll eftersom ingen visste vad som väntade eller vilken bakgrund assyrier/syrianer hade vid tiden då de

började strömma in i Sverige (Björklund 1980:150). Dock slog den nya ideologin om ”pluralistisk politik” igenom bland yrkesgrupper som familjepedagoger och socialarbetare som mötte assyrier/syrianer med välvilja. Hädanefter kom ”valfrihetsmålet” att betyda att nyanlända ”ska ha rätt och möjlighet att behålla och odla sitt språk och sin kultur” (Björklund 1980:155ff och 199). Det rådde inget tvivel om det i offentligheten. Men i andra kretsar ansåg svenskar att assyrier/syrianer fick mer hjälp än andra av socialen etc. Det följdes av konflikter som rörde sig om oförståelsen om varandra, från både assyrier/syrianer och svenskar. I slutet av 1970-talet uppstod konflikter med svensk/finska raggare och ungdomar ur gruppen p.g.a. assyrier/syrianers koncentration till Södertälje.

Assyrier/syrianers låga utbildningsgrad och ursprung från ett agrart traditionellt samhälle hindrade dock dem inte ifrån att snabbt sätta sig in i hur demokratiska processer sker och bildade organisationer därefter (Deniz 2001:209). En genomgång av organisationerna kommer längre fram i uppsatsen. Innan dess kommer ett andra analytiskt kapitel om hur fragmenteringen skapar en ny struktur inom assyrier/syrianer.

4.2 Fragmentering och omorientering - etablerandet av etnonationalism

Enligt Friedman bildas etnonationalistiska rörelser av fragmenteringen och upprätthålls genom användandet av etniska särdrag. I dem ingår trossystem, språk, och gemensamt ursprung. Identiteten reproduceras av de kulturella aktiviteterna som gruppen utför (Friedman 1994:86ff) De försvagas i perioder av ekonomisk stabilitet och behövs inte i samma utsträckning som när det sker nedgång i systemet. Individerna klarar sig utan etniska tryggheter att falla tillbaka på (Friedman 1994:89). Geertz menar också att diasporor formas av ekonomiska ojämlikheter, men han säger dessutom att de inte endast styrs av kapitalet utan snarare av förmågan att hitta nya vägar att uttrycka sig. En diaspora består av en blandning av det Geertz kallar för ”förstörelse, anpassning och bevarande” (Geertz 1994:319). I Friedmans mening kan det sägas att assyriska/syrianska gemenskapen formas av etniska eller nationalistiska rörelserna som uppstår och kan t.ex. kulturellt sträva efter att återetablera en tidigare förtryckt identitet(Friedman 1994:192), precis som diasporor eftersträvar. Jag föreslår att en mix av Friedmans och Geertz teorier ger en bredare bild av hur etnonationell

identitet skapas och upprätthålls. Nedanför kommer det argumenteras för att assyrisk och syriansk etnonationell identitet anpassar sig samtidigt som den försöker bevara delar av sin tidigare identitet från hemlandet.

Assyriers/syrianers migration till Europa och Sverige har enligt Deniz resulterat i rörelser som grundar sig i identitetskonflikter och har skapat en djup delning och splittring mellan assyrier och syrianer (Deniz 2001:282ff). Atto diskuterar också hur två antagonistiska diskurser har vuxit fram sedan gruppen genomgått en exodus (hennes term) från Turkiet och dess närliggande område (Atto:2011:323ff). Konflikten mellan de olika grupperingarna kallas "namn-/identitetskonflikten". Atto och Deniz menar att delningen mellan assyrier och syrianer handlar om att inte vara överens om den kollektiva benämningen på gruppen och språket och vad det historiska ursprunget är. Attos och Deniz diskussion kring uppbrottet från ursprungsområdet skulle Geertz kalla för förstörelse och Friedman för fragmentering. Jag kommer argumentera för att de viktigaste etniska och nationalistiska komponenterna i den assyriska/syrianska identiteten är en återetablering genom anpassning och bevarande. Det är ett avsnitt som kommer försöka visa att språket och religiösa aspekter fortsätter att finnas om än i annan form genom organiserandet i nationer. Detta skapar konflikter liksom utrymmen att förhandla om diverse ståndpunkter inom gruppen. Med andra ord kommer den försöka visa en process av återetablering i fragmenteringen.

4.2.1 Religionens och språkets roll ur ett etniskt perspektiv

De Assyriska/syrianska etniska grunderna är "språket, historien, det gemensamma ödet och religionen" menar Deniz (Deniz: 2001:289). Han tillägger att "...etniska gränser skiftar, att de är kontextuella och att etniska identiteter signaleras genom olika markörer, vidare att de olika komponenternas relativa betydelse skiftar, den egna identiteten ges nya innebörder" (Deniz 2001:288). Deniz användning av begreppet är kompatibelt med Hylland-Eriksens och Barths förståelse om att etnicitet är gränsdragningsprocesser och att de förhandlas ömsesidigt utifrån den kontexten som de befinner sig i. Detta avsnitt kommer fokusera på kyrkan och språkets roll inom identitetsformandet.

Språkets betydelse används som en strategi för gemenskap och markerar assyriers/syrianers gemensamma historiska referenser enligt Deniz. Den fungerar som en nav i kulturen just för att den kan dateras till förkristen tid och därmed speglar gruppen som ett folk med långa anor. I Sverige har den blivit särskild viktig att markera eftersom den inte talas naturligt såsom den gjorde i hemlandet. Debatten som har föregått om språket belyser huruvida syriska och turyoyo skall prioriteras och i vilken omfattning. Medan syriskan har varit ett skriftspråk och turyoyo ett talat språk så diskuteras det om turyoyon också skall göras om till skriftspråk. Problemet är att ingen inom båda grupperna har kunnat enas om det ska göras och hur det skall gå till. Man har försökt utveckla och förnya både språket genom att skapa ordlistor, lexikon och material för undervisning. Försöken som har gjorts har varit att låta både delarna av språket samtidigt utvecklas till litterära liksom liturgiska språk. Assyrier/syrianer är både överens om att språket bör ges mer uppmärksamhet i den nya identiteten. Ett tänkbart sätt att sprida och förnya språket är användandet av e- media och spridningen av böcker (t.ex. barnlitteratur) som syftar till att hålla språket levande för kommande generationer (Deniz 2001:306).

Kyrkans inställning till formandet av nya nationer och sekulära institutioner har varit ambivalent. Ur ett etniskt perspektiv där kyrkan tidigare ha varit den största identitetsfaktorn och som gränsförhållandena i dikotomin kristen/muslim kretsat kring, råder en helt annan situation idag. Beroende om man ser sig själv vara assyrier eller syrian är förhållningen till kyrkan annorlunda. De kyrkor inriktningar som står i opposition mot varandra är den syrisk-ortodoxa kyrkan/jakobiterna (syrianer) och Österns-kyrka/nestorianerna (assyrier). Den syrisk-ortodoxa kyrkan har tidigare motsatt sig all strävanden mot nationella identiteter. De har strävat efter att försöka behålla kyrkans makt genom att hålla sig fast vid kyrkan som traditionellt har utövat inflytande över folket. Österns kyrka (assyrierna) menar tvärtom att även kyrkan kan moderniseras samtidigt som det går att ha ett visst inflytande över de nya institutionerna som skapas (Deniz 2001:286). I nästa sektion kommer jag skriva om hur assyrier/syrianer kommit att utvecklas utifrån kyrkans ståndpunkter ovanför.

4.2.2 Identitets- och namnkonflikter

I denna sektion kommer jag diskutera assyrier och syrianer ur ett nationalistiskt perspektiv. Om den svenska statsbärande nationalismen skriver Björklund att ” Den försvenskning och assimilering som tidigare har tagits för given och önskvärd har ifrågasatts. Istället har man blivit öppnare för en mer pluralistisk politik som skulle ge invandrarna (och andra minoriteter) en viss kulturell autonomi” (Björklund 1980:198). Etnonationalism är en politisk ideologisk rörelse med förankring i föreställningen om nationen så som det har påpekats hos Anderson liksom hos Delanty och Kumar. Utvecklingen av etniska nationer i Sverige har förutsatt att det finns lagar kring pluralistisk politik.

Den assyriska och syrianska nationalismens karaktär i Sverige har inte syftet att kräva ett eget land. Den autonomi gruppen eftersträvar handlar i högsta grad om rätten till att behålla och utveckla sin kultur och historia (Atto 2011:268). Nationalismen har inte heller utvecklats i ett historiskt vacuum utan tendenserna föddes redan när ottomanska riket stod inför sin sista tid. Förespråkare för nationen började redan då publicera verk och upplysa folket om deras ursprung och språk osv. (Atto 2011:272). Dock hände det inte förrän assyrier/syrianer kom till Sverige som idéerna fick tydligare form och innehåll. Idag är det alltså assyriska och syrianska ideologierna som konkurrerar om hegemonin i relation till vilken kollektiv identitet gruppen skall ha.

Assyriers och syrianers politiska debatter har förekommit inom- liksom utanför gruppen. En av konflikterna inom gruppen har varit den om att ha kyrkan eller nationen som den främsta identitetsfaktorn. Syrianerna menade länge att kyrkan och prästerna skall stå som folkets främsta samhörighetsfaktor. Assyrierna ansåg däremot att kyrkan inte räcker som en identitetsfaktor. Att väcka nationen till liv innebär att kunna ta mänskliga rättigheter i anspråk och kräva rättigheter baserade på nationens historia. På sätt hoppas assyriska anhängare få en återupprättelse för det förtryck och diskriminering som de tidigare har utsatts för, skriver Deniz (Deniz 2001:292). På senare tid har dock också syrianerna börjat sträva efter en nationell enhet, men idéerna kring ursprung skiljer sig åt.

4.2.3 De assyriska och syrianska nationerna

Atto menar att anhängare av den assyriska nationen samtycker att deras ursprung går tillbaka till den förkristna tiden och det geografiska området *Beth Nahrin* (Mesopotamien) och deras förfäder är folket assyrierna som levde under tiden. Det assyriska riksförbundet arbetar för att namnet assyrier skall befästas som den riktiga etniska benämningen på identiteten såväl i Sverige som inom Förenta nationerna (Atto 2011:301). Arbetet stöds av cirka 25 verksamheter inklusive ungdoms- och kvinnosektioner (Atto 2011:302). Nationen inom den syrianska rörelsen bildades i kontrast till den assyriska. Innan dess identifierade sig det syrianska folket främst med kyrkan. Anhängare började utveckla den syrianska ideologin i relation till vad dem tycker deras ursprung är. Syrianer är dock inte lika långt framgångsrika som assyrier i sekulariseringsprocessen. I den ingår att forma sitt förflutna och skapa högtider, nationella hjältar osv. (Atto 2011:352). De ser sig härstamma från det förkristna folket araméerna. Gruppen har också sina politiska institutioner med *syrianska riksförbundet* i toppen. De verkar för att skapa en alternativ sanning till den assyriska ideologin och samt att försöka ena folket i splittringen mellan assyrier och syrianer (Atto 2011:349).

Konkurrensen om att få företräda assyrier/assyrier har under åren också resulterat i försök att enas kring sin representation utåt. Kritiker som är mot delningen anser att det i längden kommer missgynna dem på ett lokalt, nationellt och internationellt plan. De menar att arbetet för att få erkännande och bli tilldelade vissa rättigheter störs av splittringen. Diskussionerna har i hög grad handlat om att försöka hitta en gemensam linje. Samarbetesförsöken har strävat efter att skapa en tolerans i användandet av både det assyriska liksom det arameiska ursprunget i gruppens relationer med det övriga samhället. Dock stannar samarbetsförsöken när det *syrianska riksförbundet* i rädsla att förlora anhängare, motsätter sig försöken att ha ordet ”assyriska” i något samarbete medan toleransen är högre från assyriernas sida att använda ordet "syrianska" i en framtida samverkan (Atto 2011:386ff).

Både förbunden började i mitten på 1979-talet att ge ut sina egna magasin Bahrosuryoyo (syrianer) och Hujådå (assyrier). Tillsammans med förbunden syftade både gruppernas verksamhet till att utveckla och upptäcka, språket, musiken och de

kulturella rötterna och spridning av information om både dem själva liksom det svenska samhället (Deniz 2001:238). Ur Andersons perspektiv om föreställda gemenskaper menar han att ”tryckkapitalismen” här menat tryck och spridningar av tidningar, magasin etc. gör det överhuvudtaget möjligt att föreställa sig gemenskaper (Anderson 1993:46). Han ser att upphovet till tryckeriernas spridning har historiskt gjort att människor som inte vanligtvis träffar varandra ansikte mot ansikte, gör det nu möjligt att på distans läsa om andras idéer och därigenom föreställa sig vara en del i den gemenskapen.

Magasinens roll i identitets skapande syftar alltså till att utbilda och skapa opinion. Medan den assyriska rörelsen till en början ville förena de fyra kyrkorna under en nationell enhet, ville syrianerna inte det. I en publicerad intervju i Bahro-suryoyo 1983, uppmanade ordföranden i det syrianska riksförbundet att bojkotta assyrier eftersom han ansåg att de separerade kyrkan från folket. Alla som har syrisk-ortodox blod i sina vener, bör stå upp mot den assyriska organisationen, manade ordföranden (Atto 2011:360, Deniz 2001:183). Det assyriska magasinet har inte varit lika upptaget med att beskylla och försöka bojkotta syrianerna utan deras artiklar relaterar att försöka väcka internationell debatt kring hur den svenska diasporan skall hållas ihop i relation till hemlandet. Men lösningarna finns inte enbart i Sverige utan överallt där assyrier befinner sig. Därför startade i mitten av 1980 talet förbundet *Beth Nahrin solidarity communitie*, som syftar till att tillvarata intressen i hemlandet. (Atto 2011:314).

För assyrier och syrianer har möjligheten att föreställa sig i nationer baserade på etniska förhållanden utan diskriminering och förtryck från hemlandet gett assyrier och syrianers antagonistiska förhållande dess form och innehåll. Typiskt för diaspora grupper säger Geertz är formandet av nätverk och allianser som syftar till att tillvarata intressen som ansetts har blivit frantagna dem (Geertz 1994:310). Konstaterandet har i assyrier/syrianers fall resulterat i den inre konflikten om hur presentationen utåt skall vara. Magasinen, förbunden och nationerna är exempel på aktiviteter som förutsätter upprätthållandet av deras antagonistiska förhållning till gruppidentiteten. I nästa och sista avsnitt skall jag försöka säga att konflikten i gruppen befästs av de kulturella aktiviteterna som pågår inom nationerna och att det överlag finns ett generationsskifte som implementerar den etnonationella identiteten.

4.2.4 Den unga generationens frigörelse; den nya traditionalismen

Den sista anhalten i uppsatsens analytiska del kommer ägnas åt världssystemets identitetsmotpoler modernism och traditionalism. I denna sektion kommer jag visa att det finns/har funnits både moderna liksom traditionella aspirationer inom den assyriska/syrianska gruppen. Friedman liksom Geertz menar att identitet praktiseras genom sociala relationer. Friedman skriver att "the force of culture is the force of the social relations that transfer propositions- about- the- world from one person or position to another" (Friedman 1994:207) Nedanför kommer ett exempel som handlar om konflikten mellan den yngre och den äldre generationen, där de yngre fungerar som drivmotor i assyriers/syrianers utveckling inom etnonationalismen. Det kan ses som en mix av de vuxnas överförande av kunskaper till de unga liksom deras sätt att ta vid och utmana gamla kunskaper..

Den yngre generationen anammade enligt Atto det svenska språket relativt snabbt och arbetade liksom de äldre för att inte assimileras in i det svenska samhället kulturmässigt. Det svenska språket gav dem en maktfaktor i övergången till etnonationalism. De yngre gick steget längre än den äldre generationen. I kontakten med svenska myndigheter presenterade de sig som ett folk utan land. Atto menar att de såg sig själva lära ut om assyrier/syrianer inför andra. De insåg också att kristendomen inte fungerar som det enda gränsupprätthållande i relation till andra eftersom det i Sverige inte togs hänsyn till enbart religiösa identitetsfaktorer. Så de unga var med och utvecklade de nya gränserna som innebar nationerna istället (Atto 2011:301ff). Vid sidan av modernismens ackumulation av jaget i form en ökad kunskap, erfarenhet och rikedom anser Friedman att en modernistisk identitet också handlar om att växa och vara i rörelse (Friedman 1994:91). Deniz menar att de yngre inte nöjer sig till skillnad från den äldre generationen med att referera sin identitet enbart till kyrkan och religionen. De ungas identitetssökande och engagemang för etnonationell identitet skrämmer de facto den äldre generationen eftersom många inte känner igen sig bortom kyrkans sfär. För de äldre har kyrkan alltid fungerat som en vägvisare och ett moraliskt rättesnöre (Deniz 2001:300).

När det kommer till den yngre generationens frigörelse från religionen och kyrkan råder det en konsensus mellan både generationerna. De unga bekänner sig fortfarande

till kyrkan men de ser att deras omständigheter och framtidsutsikter handlar om att begripa sin förkristna tid och sin assyriska respektive arameiska förhistoria - något som ger dem en nationell historisk kontext att relatera till (Deniz: 301ff). För de unga har de moderna aspekterna framförallt handlat om att utveckla nationerna och organisationerna i anslutning. Vid sidan om den finns också traditionella aspekter av identiteten hos både generationerna. Friedman skriver traditionerna visas genom kulturen och på sätt blir meningsgivande för personen (Friedman 1994:92). Meningsskapandet med nationerna, religionen i beaktning skapar delvis mening hos den assyriska/syrianska individen. En annan aspekt handlar om kulturen och hur den uttrycks. Det antagonistiska förhållandet assyrier och syrianer har till varandra, påverkar också hur den meningsbärande kulturen manifesteras. Atto skriver att musik och dans är en del av den kulturella identiteten. Det visas på fester, i kyrkor och på andra platser som lämpar sig för musik och dans. Assyriska och syrianska partier är inte överens om vilka olika dans eller musik stilar som uttrycker identiteten bäst. Danserna ”*bagiye, sheikane, och khasade*” som assyrierna dansar ser syrianerna med blida ögon på eftersom de anser inte uttrycker korrekt identitet. Detsamma gäller för användandet av olika dialekter inom musiken (Atto 2011:362). Gemensamt för både assyrier och syrianer skriver Deniz är att ”Musik, sång, dans, folkdräkter, emblem och symboler” grundar sig i förkristna rötter (Deniz 2001:313). Musik och dans är alltså verktyg i det kulturella yttrandet. Fester och andra sammankomster fungerar som kraftfulla verktyg i sammanhållningen och stärker banden mellan olika både yngre och äldre gruppmedlemmar. De estetiska uttrycken enligt Deniz fungerar som ett sätt att återskapa och uppleva ”det etniska samfundets historia och livssituation, dess trauman och längtan” (Deniz 2001:314ff).

Den assyriska/syrianska kulturens utveckling sett ur Friedmans perspektiv poängterar att det kulturella uttrycket blir en nödvändighet i takt med att kapital decentraliseras från centrum. Faktum är att krisen skapar ett utrymme för traditionalism och uttrycker behovet av och efter kollektiva identiteter. Om det skriver Friedman att människor behöver vara delaktiga i större enheter eftersom den erbjuder regler och värderingar. Religiös tillhörighet ses som kollektivt sökande och blir därför meningsskapande eftersom den ger individen en orientering i livet. Delaktigheten i enheten blir ett sätt att försöka skapa en stabil tillvaro (Friedman 1994:243). Clifford å andra sidan menar att grupper i diasporan åter- skapar eller -upptäcker sina verkliga eller imaginära hem

genom kulturen. Han understryker att upplevelsen av att vara ett "folk" historiskt sett och relationen till en annan plats gör det möjligt att skapa "nuet". Spänningen mellan det nya och gamla (ovan exemplifierad som generationskonflikten) är typiskt för diasporan enligt Geertz och den både förhandlar liksom förnyar den kollektiva identiteten. (Clifford 1994:311). Detta "nuet" sett utifrån assyrier/syrianer är en förhandling på lokal plan mellan att moderniseras liksom ett försök att samtidigt bevara sina traditioner utan direkta inverknings av kapitalistiska decentraliseringar.

5. Diskussion och slutsatser

Uppsatsens syfte var att analysera hur och varför etnonationalism uppstår ur ett världssystemperspektiv på identitet i relation till etnicitet och nationalism. I uppsatsens undersökande del har det kommit fram att assyrier/syrianer p.g.a. religiöst förtryck och ottomanska rikets uppbrott hamnat i en kris som orsakat deras emigration från det då nyfödda Turkiet. Krisen eskalerade när Turkiet skulle moderniseras. En väg ut var att arbetskraftsinvandring till Tyskland och senare ta sig till Sverige där anhöriginvandring eller flyktingstatus också var en väg in i landet. Under samma period ändrade Sverige sin assimileringens policy till en mer multikulturell inriktning som syftade till att invandrare skulle integreras på lika villkor som svenskar. Det betydde att assyrier/syrianer fick en möjlighet att bevara sitt språk och sin kultur. Därefter tog en rörelse fart, den tidigare religiöst baserade identiteten resulterade i en övergång till en etnonationell identitet med nationerna som främsta identitetsmarkör dock utan att helt lämna religionen. Vad går det att säga om händelseförloppet ur Friedmans perspektiv?

Ur Friedmans perspektiv har en global systematisk kris orsakat assyriers/syrianers fragmentering och återetablering. Det historiska händelseförloppet anser jag har visat att en kris i periferin också påverkar systemets centrum, vilket jag har visat genom sammanfattningen ovan. Friedmans teori om den moderna individens frigörelse från fixerad identitet och motpolen traditionell identitet som är uteslutande fixerad, går ur det assyriska/syrianska exemplet se annorlunda på. Jag vill understryka att både polerna har behövt existera samtidigt. Skärningspunkten mellan den yngre och äldre generationen och anländandet till Sverige har bevisat att kyrkan inte räcker som ensam att hålla ihop assyrier/syrianer. När de assyriska/syrianska nationerna

etablerats har både modernism och traditionalism tillämpats. Den moderna polen har förutsatt nationernas födelse. Det visas genom frigörelsen från kyrkan och skapandet av nationerna. Trots frigörelsen har assyriska/syrianska identiteten ändå resulterat i traditionella värderingar. Den beror på att väst inte längre har tillräckligt mycket kapital eller makt för att ta in assyrier/syrianer i den sociala ordningen som byggde assimilering av invandrare. Svaret på uppsatsens frågeställning verkar tämligen enkel ur Friedmans makro perspektiv. Men är den verkligen det? Inte riktigt.

När nationalism, etnicitet och diaspora vägs in i analysen framträder andra nyanser av assyrier/syrianer än de makrostrukturer Friedman har erbjudit. När jag har vägt världssystemteorin med Geertz diaspora har, den kapitalistiska decentraliseringen som Friedman säger är en grundorsak till etnonationell identitet uppkomst, fått en biroll i uppsatsen av två anledningar. För det första har relationen till hemlandet och den etniska "andre" som i det här fallet var förtryckarstrukturer i samband med statsbaserat nationalstatsbygge i ursprungsområdet skapat det kollektiva minnet. För det andra reproduceras minnet i de etniska assyriska/syrianska nationerna genom kulturella aktiviteter.

Den stora skillnaden mellan stats- liksom den etniskbaserade nationalismen är hur de implementeras. Den förstnämnde genomförs ovanifrån med sanktioner för dem som inte följer den. Assyrier/syrianer blev uteslutna från den statliga sektorn och kände sig tvingade att emigrera. Den etniskt baserade versionen lagförs också från den högsta makten i landet men skapas och styrs underifrån alltså av folket själva. Ur ett diaspora perspektiv går det att säga assyrier/syrianers etnonationalism är en förhandling på lokal plan om rätt representation och nytt sätt att försöka finna sig tillrätta. Formationen av nationerna och de historiska relationerna till "hemlandet" är ett sätt att ge en historisk grund om folket och därmed dess legitimitet.

Den framträdande bilden är att diasporor inte alltid är enhetliga när rötterna kan bejakas fritt från förtryck från "hemlandet". Konflikten inom assyrier/syrianer kan ses som ett sätt att försöka hantera sina etniska bakgrunder och försöka bestämma dem och hur det skall formas. Om den språkliga aspekten går det att säga att försöken som görs för att bevara det syftar till att man fortsatt ska kunna vara assyrier/syrianer genom möjligheten att lära sig språket. När det kommer till kyrkan och religionen kan

det generellt förklaras som att kristendomen och sekulariseringen av kyrkorna syftar till att föröka skapa sig rättigheter i landet genom att relatera till de assyriska och arameiska rötterna.

Slutligen går det att säga att gruppens etniska gränsförhållanden har fungerat som ett sätt att inte försvinna som grupp. De har använt de etniska särdragen som gränser för medlemskap och som understöd till nationerna. Det är rörelser som syftar till att skapa en viss autonomi så som Delanty och Kumar påpekat att nationalistiska grupper gör. Därmed kan det sägas att en nationalistisk ideologi är besläktad med en etnisk ideologi i sann Hylland-Eriksen anda. Dock är det en sak jag inte kan låta bli att tänka på. Kan assyrier och syrianers antagonistiska förhållanden med tiden resultera i process där en eller två nya etniciteter föds?

5.1 Förslag till vidare studier

För antropologin kan framtida studier belysa om att assyrier/syrianer faktiskt är i en process av etnogenes. Andra studier som disciplinen kan ägna sig åt, är titta på hur assyrier/syrianer använder mänskliga rättigheter i deras identitet utanför Sverige. Vilka internationella organisationer har dem utvecklat, vad säger dem och vad vill dem utanför Sveriges gränser? Hur resonerar assyriska/syrianska personer som har valt att gå ifrån sina rötter och rörelserna kring sitt ursprung? Vilka andra faktorer tas det hänsyn till? Andra studier kan fördjupa diskussionen om det multikulturella samhället och etnonationalism. Jag berörde det en aning, men för att verkligen få ett djup i ämnet kan man jämföra olika varianter av multikulturalism historiskt sett eller i världen nu.

6. Bibliografi

Böcker

Anderson, Benedict, *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*, Daidalos, Göteborg, 1993

Atto, Naures, *Hostages in the homeland, orphans in the diaspora: identity discourses among the Assyrian/Syriac elites in the European diaspora*, Leiden University Press, Thesis (University of Leiden)., [Amsterdam], 2011

Barnard, Alan & Spencer, Jonathan (red.), *The Routledge encyclopedia of social and cultural anthropology*, 1nd ed., Routledge, London, 2002

Barth, Fredrik (red.), *Ethnic groups and boundaries: the social organization of culture difference*, Univ.-forl., Oslo, 1969

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005

Björklund, Ulf, *Från ofärd till välfärd: en kristen minoritetsgrupps migration från Mellersta Östern till Sverige*, LiberFörlag/Allmänna förl., Stockholm, 1980

Deniz, Fuat, *En minoritets odysseé: det assyriska exemplet*, [Ny utg.], Univ.-bibl., Örebro, 2001

Friedman, Jonathan, *Cultural identity and global process*, Sage, London, 1994

Eriksen, Thomas Hylland, *Etnicitet och nationalism*, Nya Doxa, Nora, 1998

GunnerGöran, Gunner, Göran & Halvardson, Sven (red.), *Jag behöver rötter och vingar: om assyrisk/syriansk identitet i Sverige*, Artos & Norma, Skellefteå, 2005

Wallerstein Immanuel, *Världssystemanalysen: en introduktion*. Stockholm:

Tankekraft 2005

Artiklar

Clifford James, *Diasporas*, i *Cultural Anthropology*, Vol 9, No 3. Further inflections: Toward Ethnographies of the future, 302-338, 1994

Delanty, Gerard & Kumar, Krishan (red.), *Ethnicity and nationalism*, The Sage handbook of nations and nationalism [Elektroniskresurs], SAGE, London, 2009a

Friedman Jonathan, *Globalizing Languages: Ideologies and Realities of the Contemporary Global System*, *American Anthropologist*, New Series, Vol. 105, No. 4, Special Issue: Language Politics and Practices (Dec., 2003), pp. 744-752

Friedman Jonathan & Lash Scott (red.), *Narcissism, roots and postmodernity: the constitution of selfhood in the global crisis*, Department of Modernity and identity, Blackwell, Oxford 1992

Tambiah J. Stanley ” *The Nation-state in Crisis and the Rise of Ethnonationalism*” i - Wilmsen, Edwin N. & McAllister, Patrick A. (red.), *The politics of difference: ethnic premises in a world of power*, Univ. of Chicago Press, Chicago, 1996